

Izhaja vsak petek dopoldne. Izdaja konsorej Maloga lista. Naslov: Mali list, Trieste, casella contro 37. — Urad: via Valdirivo 19-III.

Odgovorni urednik: dr. L. BERCE.

POSAMEZNA ŠTEY. 30 STOTINK.

NAROČNINA za celo leto 10 L., pol leta 5 L., četrt leta 3 L. - IZVEN ITALIJE celo leto 24 L., pol leta 12 L., četrt leta 6 L.

MALI LIST

TEDNIK ZA NOVICE IN POUK

CENA OGLASOV IN OBJAV

Za 1 cm. višine v 1 stolpcu 1 L.
Pri 5 kratni objavi 1/2 L. za vsako, pri 10 kratni 1/3 L.

LJUBLJANA

vsakega dne v dnevnem listu, masno 40 stotink beseda; z dodatki 100 st. beseda. Pri stalnem oglaševanju primeren popust.

Mali koledar.

Petek, 1. junija: kvatre; Fortunat; Juvencij. — Sobota, 2.: kvatre; Erazem; Marcellin. — Nedelja, 3.: Presv. Trojica; Klotilda; Pavla. — Ponedeljek, 4.: Kvirin. — Torek, 5.: Bonifacij. — Sreda, 6.: Norbert; Bertrand; Artemij. — Četrtek, 7.: Presv. Rešnje telo; Robert. — Petek, 8.: Medard; Pacifik; Maksim. — Sobota, 9.: Primož in Felicijan.

MALE NOVICE.

Napad na italijanski konzulat.

Generalni konzulat Italije v Buenos Airesih (Argentina) se je nedavno preselil v lastno novo palačo. Tudi službo je imel nastopiti nov generalni konzul Capanni, odličan fašist. Tisti dan je v prostorih konzulata ob uradnih urah počila bomba. Ubitih je bilo 12 oseb, ranjenih 41. Poslopje je bilo težko poškodovano; celo sosedna poslopja so trpela škodo. Isti dan je eksplodirala bomba v lekarni Italijana Mastronardija, ki je bil tudi fašist. Napad se pripisuje protifašistom. Argentinska policija je aretirala večje število sumljivih oseb.

Rothermere in Mažari.

Sin časopisnega magnata iz Londona, lorda Rothermerja, Edmund Harnsworth, je na 16. maja prispel v Budimpešto. Mažari, ki od Rothermerja pričakujejo velikih reči, so mladega sprejeli s kraljevskimi častmi. Vsa Budimpešta je bila v zastavah. Lorda so povsod pozdravljali zastopniki oblasti, povsod je bila zbrana šolska mladina in vsakovrstne organizacije. Društva so mimo lorda po vojaško defilirala; 30 tisoč oseb je marširalo mimo njega, ob strani je gledalo 60 tisoč ljudi, ki so kričali »eljen« (živio).

Na Grškem.

Grška vlada, v kateri je bil predsednik Zaimis, vnanji minister pa Mihalakopoulos, je odstopila. Odstop je povzročil znani Venizelos, ki je že dolgo časa miroval, zdaj pa zopet stopil na mejdan. Povzročil je precejšno zmešnjavo v grški notranji politiki. Novo vlado je ravno kar zopet sestavil Zaimis, a zdi se da bo sedaj bolj odvisen od Venizela.

Francosko posojilo.

Francoska vlada je razpisala državno posojilo znotraj države. Podpisanih je bilo 15. maja 10 milijard frankov kar nahitro, zato je vlada podpisovanje zaključila.

Dogodki v Belgradu.

Visokošolci v Belgradu se niso pomirili po prvih manifestacijah proti Italiji. Priredili so ponovne demonstracije v nedeljo in ponedeljek. Policija je nastopila z vsjo ostroščjo, da zabrani nasilja proti italijanskemu poslanstvu. Na balkonu Dijaškega doma so dijaki zapalili eno italijansko zastavo. Zandarmenija je vdrla v poslopje in obdelavala dijake z orožjem. Veliko je bilo ranjenih, kakih 50 pa zaprtih. Policija je oblegla tudi vseučilišče. Radi nemirov je vseučiliški svet sklenil ustaviti pouk za tri dni.

V torek je bila v skupščini burna seja. Vlada še ni predložila netunskih konvencij, toda opozicija je stavila vprašanje, če vlada res to misli narediti in zakaj. O tem je imel Pribičević uro dolg govor proti konvencijam in kar je s tem v zvezi.

Zaplenjena „Straža“.

„Goriška Straža“ z dne 23. maja je bila zaplenjena zaradi članka z naslovom »Mladim Stražarjem«.

Negotovost o usodi „Italije“

Italijanska javnost je z navdušenjem spremljala v duhu ekspedicije generala Nobileja na severni ledeni tečaj. Zračna ladja »Italia«, ki je pred mesecem dni plula čez Trst in Ljubljano gor na daljni sever, se je dokaj dobro izkazala. Nobileju se je z oporne točke v Kraljevem zalivu na Svalbardskih otokih (Spicbergen) posrečila ena daljša vožnja po ledenomorskih puščah severno od Sibirijske nekako do Nikolajeve dežele, ki je malo raziskana. Nato je imel zrakoplov težko borbo z naletavajočim snegom v hangarja Kraljevega zaliva. Z velikim naporom so vojaki pometali sneg z velikanskega trupa »Italije«, da je ni teža stisnila k tlom. Ko se je vreme spet zjasnilo, odpeljal se je Nobile na novo pot in sicer naravnost proti samemu tečaju. O polnoči, ko je nastopal 24. dan maja, je zrakoplov došel na tečaj (polnoč je le pri nas, tam gori je celo poletje dan, ker solnce za opazovalca s tečaja ne dela dnevne poti, ampak samo letno pot). Kaki dve uri je zrakoplov krožil po »strehu zemlje«; a vreme ni dopuščalo, da bi se spustili k tlom. Iz zraka so spustili na led italijansko zastavo in hrastov križ. Potem se je zrakoplov obrnil nazaj proti oporišču na Svalbardi.

Bojna križarica »Città di Milano«, stojeca v Kraljevem zalivu, je s svojim mogočnim telegrafom lovila vesti, ki jih je zrakoplov oddajal po radiju ter jih sprejajala naravnost v Rim na radio pri Sv. Pavlu.

V petek zvečer ob 10.40 je križarica prejela zadnjo brzozavno vest od zrakoplova. Od takrat naprej so glasovi utihnilli. Tisto uro Nobile že ni bil več po-

sebno daleč od Svalbardov. Moral bi proti jutru že dospeti v oporišče, ako bi bila slo vse prav. Toda ni ga bilo. Na križarici so postali nemirni. Vsa Italija se je vznemirila, ko so javili sobotni in nedeljski listi, da se Nobile ni vrnil pravočasno in da je nehal brzozavljati.

Minila je nedelja, ponedeljek, torek — nobenega glasu. Križarica je urno naložila premoga (ob Kraljevem zalivu je premogovnik) ter odpeljala s previdnostjo in težavo med ledene gore na severno stran otokov — iskal izgubljeno ekspedicijo. Radijo je raznesel neveselo vest na vse strani sveta. Vsi sosede ledenega morja — Rusi, Norvežani, Amerikanci — so jeli preudarjati, kako bi šli na pomoč. Tam okrog vozarijo številne ladje, ki love kite in tulnje. Vse so prejele poročilo in naročilo, naj pomagajo, iskati italijansko ekspedicijo. Po Svalbardi in drugod so redko-naseljeni severni prebivalci Eskimi. Tam žive tudi lovci na severne lisice in bele medvede. Morda bodo kje zadeli vsaj na sledove ekspedicije.

Wilkins, Larsen, Amundsen in drugi slavni raziskovalci severa pripravljajo, kako bi poleteli z aeroplani preiskat ledene pušče. Seveda je velika ovira veter in snežni vihar, ki je bil ravno v teh dnevih velik.

Najbolj verjetno je, da je zrakoplov razdejan. Upanje pa obstoja, da so se ljudje rešili. Imeli so s seboj vsakovrstne priprave in dovolj hrane za več mesecev. Zlo je to, da imajo telegraf pokvarjen ali so sploh brez njega. Vsakdo želi pogumnim raziskovalcem (petnajst ljudi je bilo v zrakoplovu), da bi mogli vztrajati, dokler ne pride pomoč.

Škofijske vesti v Trstu.

Poleg že objavljenega vspeveda birmovanja bo birmovanje tudi v Izoli na tretjo nedeljo po Binkošti (17. junija) ob 9 dopoldne.

Kanonik č. g. Oskar Zebochin je imenovan za škofijskega kancelarja.

Č. g. Jožef Ziaeh, župni upravitelj v Milah, je imenovan za kanonika pri stolnici sv. Justa v Trstu. Za upravitelja v Mile pojde s 1. junija č. g. Marij Mizzan, kapelan pri Sv. Vincencu v Trstu. Definitivno je upokojen č. g. Jožef Ravnik.

Razpisan je natečaj za kapelanski beneficij v Sičolah, pod patronatom piranske občine.

Državljanstvo.

Notranji minister Jugoslavije, dr. Korošec, je pospešil rešitev okoli 500 prošenj za tamošnje državljanstvo. S tem je ravno mnogim Primorcem pripomogel do sigurnega položaja. Dr. Korošec je tudi predložil nov moderen zakon o državni pripadnosti. O novem zakonu se vsi izrekajo s priznanjem.

Rudniška nesreča.

V premogovniku Mather v Pennsylvaniji so se užgali strupeni plini in zadušili neznano število rudarjev. V prvih urah so rešili petorico živih rudarjev in spravili na dan 32 mrtvih trupel. Kaj je z ostalimi 150 rudarji, ni znano. Morda so jih ruševine podsule ali pa samo zaprle v rov. Reševalno moštvo z maskami na obrazu je noč in dan na delu.

Eksplozija se je pripetila ponoči. Ne da bi bil kdo opazil kako razširjanje plinov, je nenadoma nastala tako strašna eksplozija, da so popadali vsi delavci po tleh in je segla pogubna sila do najskrajnejših rovov.

Strupeni plin.

V Hamburgu se je pripetila strahovita nesreča s strupenimi plini. Na skladišču kemične tovarne Hugo Holzenberg v svobodni luki so popokali sodi, v katerih se je nahajal fosgen, to je strupen plin, ki so ga vporabljali že v svetovni vojni kot »žoltokrižni plin«. Fosgen je prodril v ozračje, veter ga je še bolj raznašal. Ljudje so začeli cepati, ne da bi bil kdo vedel, kaj se je prav za prav zgodilo. Najprej so začeli ugibati, da uhaja svetilni plin — fosgen je popolnoma neviden — toda izpačena človeška trupla so odkrila, kje je sovražnik. Gasilci in re-darji so se opremili z varovalnimi krinkami in začeli pobijati plin z vodo in amonijakom. Ogrožene mestne dele so začeli izpraznjevati. Med prebivalstvom je nastal nepopisen strah. Več sto oseb je bilo od plina omamljenih. Smrtnih slučajev je bilo 10. Kamor je veter zanašal plin, poznalo se je na travi in listju, ki je bilo ožgano in orumenelo.

Eksplozija je nastala vsled tega, ker se eden izmed tankov (sodov), napoljenih s fosgenom ni dobro zapiral. V tanku je bilo 11 kubičnih metrov strupenega plina.

Časopisje se je ob ti priliki vpraševalo, čemu imajo Nemci toliko strupenega plina. Odgovarjali so, da se uporablja pri izdelovanju barvil.

Zbesnel vojak.

Simo Vukičević, doma iz Črne gore je 10. maja v vojašnici Vojvode Mišiča v Ljubljani ustrelil poročnika Radosava Vujića iz Šumadije, ordonanca Valentinu Trampuša, doma iz Črnuč pri Ljubljani in nato še sebe. Vukčević je bil razburljive narave in je imel na svoji kazenski listi celo kopo pregreškov.

Kjer pamet velja.

Pred leti so v Jugoslaviji ime znane železniške postaje Rajhenburg predelali v »Savski Brestovec«. Prenagljeno so mislili, da se šele s tem kraj poslovenči. Seveda ni živ krst razumel, kje je ta Savski Brestovec. Letos je pristojna oblast zopet vpeljala staro ime »Rajhenburg«. Kraj ostane zavedno slovenski tudi z nemškimi imenimi. Značaj dežele ni v krajevnih imenih, ampak v glavah prebivalcev.

Sovjetske težave.

»Z vero je križ«. Tako tožijo ruski boljševiki. Značilno je, kar se je godilo o Veliki noči po ruskih mestih. Oblast je silila gledališko osobje, da naj se vrše predstave tudi na dan Vstajenja. Tako v Moskvi kakor v Leningradu so se igralci temu odločno uprli. Sovjetski listi so predstave naznanili, igralci pa niso prišli, ampak odšli — pet v cerkev! Uprava je uvedla, zoper tiste, ki so nastopili v cerkvi kot solisti, preiskavo, kar pa ne spravi s sveta dejstva, da se je oblast silno osmešila.

ZANIMIVOSTI.

Divji velblodi v Španiji.

Pred približno sto leti je španski grof Villafranca v Afriki kupil čredo velblodov (kamel), da bi jih uporabil na svojih posestvih na Španskem. Poizkus se pa ni obnesel in velblode so enostavno pogнали na prosto. Živali so začle v slana močvirja ob spodnjem teku Gvadalkivirja. Tu so se sešle z drugimi velblodi, ki so jih bili izgnali iz enakih razlogov z drugih posestev. V slanih močvirjih so bili pogoji za velblode ugodni in živali so se začle hitro množiti. Sedaj je kupila močvirja neka družba, ki hoče na njih poizkusiti s pridelovanjem bombaža. Za te kulture bi bile divje velblodske črede velika nadloga, zato so sklenili velblode postreliti. Vlada pa hoče velblode ohraniti; dala jih je segnati v ograjeno ozemlje, kjer bodo mogli mirno živeti, ne da bi delali škodo. Za nadzorovanje je najela celo dva izkušena Arabca.

Petje božičnega evangelija z mečen v roki.

V goriški stolnici je navada, da poje dijakon božični evangelij z mečem v roki. Zakaj tako? Zgodovina pripoveduje, da je oglejski patriarh Popon (1019 do 1045), ki je bil tudi vrhovni gospod Goriške, šel z vojsko nad Obre. Ti so pa tako hudo pritiskali na patriarhovo vojsko, da je ta moral kar v bojni opremi mašo peti.

Španci.

Španci ostanejo v nevarnostih in nesrečah silno ravnodušni. Španec, ki je bil na eno oko že slep, je šel skozi park, kjer so se otroci žogali, in dobil v drugo oko tako močen sunek žoge, da je popolnoma oslepel, nakar ni dejal nič drugega kot: »Dober večer!«

Kako je s politiko.

Beneš v Berlinu

V celi evropski javnosti je vzbudila maja meseca precejšnja pozornost novica, da namerava češki vnanji minister Beneš obiskati Stresemanna v Berlinu. Bilo je prvič, odkar obstoja nova češka država, da je nje vnanji minister napovedal uraden obisk pri svojem tovarišu v sosedni Nemčiji.

Skoraj istočasno se je pripetilo, da je Stresemann obolel. Njegova bolezen, da si nevarna, ni bila smrtna, toda za dalj časa je njemu nemogoče osebno voditi posle. Vkljub tej neprilici je Beneš vendar izpeljal svoj načrt. Prišel je res v Berlin ter stopil v dogovore z visokimi osebnostmi in uradniki.

V splošnem je treba smatrati Benešev obisk kot znamenje, da so se zboljšale diplomatske razmere med Čehi in Nemci ter med Francozi in Nemci — kajti brez vednosti zavezniške Francije gotovo Beneš ni šel na to pot. Saj pa tudi francosko vnanjo politiko še vedno vodi Briand, ki je zagovornik miroljubnosti in sprave z nemško državo. V Nemčiji sami so te majske volitve pokazale, da je ljudstvo za miroljubno politiko. Na zблиžanje med češkim in Nemčijo pa je gotovo zelo ugodno vplivalo tudi dejstvo, da imajo v češki republiki državljani nemške narodnosti vse človeške in narodne pravice.

Kaj so v Berlinu govorili za zaprtimi vratmi, seveda ni prišlo v javnost. Izdali so le uradno obvestilo, da so se menili o rečeh, ki se tičejo obeh držav in da bodo nadaljevali delo za obnovo Evrope s politiko sporazuma. Časnikarji vsekakor domnevajo, da so bila na vzporednih razgovorih zelo važna vprašanja evropske politike, zlasti kolikor zadeva Srednjo Evropo, torej vprašanje avstrijske priključitve k Nemčiji ali carinske zveze obdonavskih držav, vprašanje mažarskih želja in zahtev lorda Rothermerja, morda pa tudi vprašanja balkanske politike. Tako se kajpak ugiblje semintja, ker je gotovo, da ministri ne potujejo zaradi majhnih reči in tudi ne samo zato, da se prijazno pozdravijo in zagotovijo prijateljstvo in miroljubnost. Gotovo pa je za evropsko politiko dobro znamenje, da se prijateljsko sporazumevajo Čehi in Nemci.

Nettunske konvencije.

Iz Beograda prihaja glas, da vlada predloži skupščini v potrditev (ratifikacijo) glasovite nettunske konvencije. To so dogovori, sklenjeni med italijansko in jugoslovensko delegacijo v mestecu Nettunu pri Rimu 20. julija 1925. Italijanski parlament jih je že zdavnaj ratificiral, toda v Jugoslaviji se je vedno pojavljalo močno nasprotstvo proti tem konvencijam, tako da se nobena vlada ni upala z njimi pred skupščino. Toda nepotrjenje teh dogovorov je bilo tudi en vzrok za napete diplomatske razmere med obema državama. Bilo je pa tudi v škodo nekaterim interesentom

na obeh straneh, kajti dokler konvencije niso ratificirane, nimajo polne veljave in se ne izvajajo.

Jugoslaviji so očitali tudi prijateljski diplomati, da ni lepo dogovore podpisovati, potem pa ne potrjevati. Tako je bilo že s trgovsko pogodbo med Italijo in Jugoslavijo. Glede netunskih konvencij pa se je postavila Italija na stališče, da se morajo ratificirati, drugače so vsa pogajanja za obnovo prijateljske pogodbe odveč. Prijateljska pogodba pa zapade koncem junija. Da se omogočijo nadaljnji razgovori, morala je torej vlada Jugoslavije seči po konvencijah ter jih skupščini predložiti.

Opozicija sedaj vpjeje proti konvencijam. Pri tem se pozablja, da so te konvencije podpisali možje, ki so po duhu spadali k sedanji opoziciji. Samostojna demokratska stranka s Pribičevićem in Žerjavom je bila tedaj na vladi, jugoslovanski delegaciji pa je bil na čelu bivši edinjaški voditelj dr. Otokar Rybarž. Ti so že vedeli, zakaj so podpisali. Sedanja vlada, v kateri je za vnanjega ministra Marinkovič, bo pa tudi vedela, zakaj treba ratificirati. Nekateri glasovi menijo, da je tudi jugoslovansko posojilo v Angliji odvisno od ratifikacije. Posojilo pa je državi potrebno prav tako kakor diplomatski ugled.

Vsebina konvencij ni bila bila še nikjer v celoti objavljena. Vemo to, da je teh konvencij 31. Vmes so dogovori o ravnanju na meji, n. pr. proti kmetom, ki imajo posestva na drugi strani državne meje. Urejeno je za prehod hribovcev (turistov). Važne so točke o plovbi in trgovini na Reki, na Sušaku, v Zadru. V konvencijah je urejemo razmerje pravoslavni verskih občin v Italiji. Določeno je tudi, da dobe odškodnino tisti, ki so trpeli od nacionalističnih pogromov. V konvencijah je važno vprašanje o zaposlitvi delavcev, o socialnem zavarovanju itd. Govor je tudi še o zamenjavi kron v Dalmaciji in v Zadru. S konvencijo se tudi olajša lesni promet preko Št. Petra na Trstu in na Reko-Sušak.

Po časopisnih vesteh so imele priti torej te konvencije pred jugoslovansko skupščino v torek 29. maja. Pričakovati je vsekakor, da bodo vključ ugovorom opozicije vendar sprejete od vladne večine in da se bodo potem hitreje in uspešneje nadaljevala diplomatska dela za razčiščenje razmerja med sosednima ob Jadranskem morju.

Demonstracije in izgredi.

Dne 24. maja so italijanski prostovoljci imeli slavnost v Zadru. Skoro istočasno je prišla v Dalmacijo vest, da bo belgrajska vlada skupščini predložila nettunske konvencije v odobritev. Oba dogodka je opozicija izrabila, da vrže vladi poleno pod kola in dokaže svoj posebni «patriotizem». Proti nettunskim konvencijam so sklicali po večjih mestih protestne shode, katerih se je udeležilo zlasti dijaštvo. Po

zborovanju so šli na glas protestirat po ulici. V Ljubljani n. pr. so hoteli priti pred italijanski konzulat, a policija, jim ni pustila. Tudi v Zagrebu in v Belgradu ni prišlo do resnejših dogodkov. Slabše pa je bilo v Dalmaciji: v Šibeniku in Splitu. Uradno poročilo rimske agencije «Stefani» takole popisuje dogodke:

Poročilo agencije Stefani.

«Dne 25. maja, okrog 21. ure, se je poskušalo približno 200 demonstrantov približati sedežu podkonzulata v Šibeniku. Ker se jim to ni posrečilo, so se napotili proti stanovanju podkonzulata, ki je v vili «Savoia». V odsotnosti podkonzulata, ki je bil v Splitu, so demonstrantje vdrli v vrt vile. V hiši je bila le podkonzulova mati z nekaj povabljenici. Demonstrantje, ki niso mogli vdreti v poslopje, so rabili s kamnjem vse šipe do tretjega nadstropja ter poškodovali vrata. Ostranili so se spet proti sredini mesta, razbili šipe na šoli društva «Lega Nazionale» in na hišah nekaterih Italijanov. Poškodovali so tudi sedež paroplovne družbe «Puglia» in prostore dalmatinske eskomptne banke.

Naslednjega dne popoldne se je zbralo v Splitu več skupin demonstrantov, ki so poskušali vdreti v prostore generalnega konzulata, pa so jih zadržali organi javne varnosti. Demonstrantje so razbili z velikimi kamni šipe na poslopju. Nato so napadli mnogo italijanskih trgovin, v nekatere so vdrli in jih docela poškodovali, pri drugih pa so razbili izložbe in napise. Vdrli so tudi v poslopje italijanske šole in ga opustošili. Dvema italijanskima jadrnicama, ki sta bili zasidrani v pristanišču, so strgali zastavi. Nekateri Italijane so napadli in nabili. Ranjenih je bilo več policijskih stražnikov in orožnikov. Organi javne varnosti so aretirali 30 ljudi. Ravnatelj generalnega konzulata je izdal naredbo, naj bodo Italijani v Splitu mirni in naj s potrebno

hladnostjo čuvajo dostojanstvo in čast zastave.

Splitški Italijani so z disciplino sprejeli odredbo zastopnika fašistovske vlade».

Poslanik v Beogradu protestira.

Ker so bili v Šibeniku in Splitu občutno prizadeti interesi in osebna varnost mnogih italijanskih državljanov, je poslanik Bodrero na vnanjem uradu vložil protest in zahteval zadoščenje. Zastopnik vnanjega ministra, Bakotič je izrekel poslaniku obžalovanje jugoslovanske vlade zaradi neljubih dogodkov. Javil mu je tudi, da je notranji minister dr. Korošec izdal stroge naredbe za vzdrževanje miru in reda. Sestavljena je bila tudi posebna komisija, ki je šla takoj ogledat in ocenit škodo, ki je bila prizadeta dalmatinskimi Italijanom.

Da si jugoslovanska vlada resno prizadeva vzdržati red, vidi se iz tega, da je pri naslednjih demonstracijah policija zelo ostro nastopila. V Dubrovniku se je policija vrgla na demonstrante, ki so na Binkošti hoteli napasti ondotno italijansko šolo. Policija je rabila sablje in je bilo več ranjenih. Tudi v Zagrebu je policija rabila orožje. V Ljubljani je bila prisiljena, da odda eno salvo v zrak. Ta odločni nastop je preprečil, da niso demonstrantje dosegli dotičnih konzulatov.

Protidemonstracije.

Na poročilo o dejanskih napadih na Italijane v Šibeniku in Splitu so se vršile po raznih mestih Italije protestne manifestacije; tudi pri teh so imeli študentje glavni delež. Take manifestacije so bile v Padovi, v Milanu, v Rimu, v Bariju. Tudi v Trstu so se na binkoštni ponedeljek zvečer zbrali in priredili spoved po mestu. Nosili so dalmatinsko zastavo, v črno ovito in vsklikali ter prepevali nacionalne pesmi. Podobno je bilo v Gorici. Neljubih dogodkov ni bilo, manifestantje so se mirno razšli.

Kaj nam z dežele pišejo

DIVAČA.

Svoj čas smo poročali, da hoče kupiti naše županstvo od domačina g. Preleca hišo, ki bi nudila streho raznim občinskim uradom. V to svrhu je sklenilo županstvo z g. Prelecem kupno pogodbo, ki pa ni mogla stopiti takoj v veljavo in to vsled tega, ker ji je nedostajalo pristanka od strani višje oblasti. Sedaj pa je odstranjena tudi ta zapreka; nakup občinske hiše je odobrila sedaj tudi višja gosposka. G. Prelecu pa jamči pogodba z ozirom na njegovo bolehnost in visoko starost dosmrtni «kot» v hiši.

Šmarniška pobožnost privablja dan za dnem pobožne vernike v našo majhno, a lično cerkev. Posebno okusno, dasi preprosto, je okrašen Marijin oltar. Koliko ponižnih prošenj, vročih vzdihov in tudi zažajenih solz «roma sedaj po vsem katoliškem svetu izpred tega milostipolnega oltarja, pred obličje mogočne Zaveznice v bojih in nadlogah ki stiskajo in mučijo ubogo človeško srce. — Marija, bodi tudi nam, trudnim in obteženim, vselej zvesta in mogočna priprošnjica! — Častno vrši svojo nalogo pri «šmarničah» tudi cerkveni zbor. Pozna se mu sicer, da so njegove vrste močno razredčene — borba za vsakdanji kruh je raztepla mnogo nekdanjih članov na vse

vetrove — toda stanovitnost in požrtvovalnost preostalih odtehta tudi to pomanjkljivost. Zal pa, da se ne moremo tako pohvalno izraziti tudi o naših cerkvenih orglah. Ker so nepopolne in jim manjka mnogo najboljših piščali, ne napravljajo na poslušalca baš ugodnega vtisa. O zadevi smo pisali sicer že lansko leto, kakor se pa vidi, je vse nekam zaspalo. Skrajni čas je že, da se v tem oziru nekaj ukrene, kajti ovire, ki se nam stavlja na pot, niso nepremagljive, samo odločno potrkati je treba. Končno naj omenimo še pritrkovavce, ki z ubranim pritrkovanjem vabijo ljudi v božji hram in tako tudi od svoje strani povzdigujejo prelepo majniško pobožnost.

Pri nas je vrlo malo porok. Gotovo imajo fantje veliko spoštovanje pred zakonskim stanom, a prav malo pred samskim davkom, ki ga kakor je videti prav radi plačujejo. Tudi rojstev ni. Stalno in točno pa vrši svojo službo božja dekla smrt.

SPODNJE LEŽEČE.

Naša cerkev je posvečena v čast presv. Trojici, ki je naš cerkveni patron. Ker spadamo v dušnopastirskem oziru pod divaško župnijo, bo služil ta dan v naši cerkvi slovesno sv. mašo g. župnik iz

PODLISTEK.

Iz Trsta v Rim po zraku.

Po obedu, točno 15 minut pred eno, me pozovejo, naj vstopim v aparat; hočem k večjemu aparatu, toda napotijo me k malemu, češ da ni dovolj potnikov, da sem sploh edini potnik, da je megla nad Apenini itd. Seveda sem se za vožnjo že odločil in takoj vstopil v malo kabino z vratni na obeh straneh in 4 sedeži; vsekako je kabina bolj prostorna nego v hidroplanu. Obenem vstopita dva pilota, zrela moža, en Italijan in en Nемец. Pilota sedita pred mano pri motorju in napravita najboljši vtis. Skozi malo odprtino morem z njima govoriti. Mojo prtljago so spravili v rep aparata (moral sem drago plačati težo čez 15 kg). Pred nami je širok in dolg travnik zraven

neke vojašnice, po sredi pa bela dolga lisa — smer odleta. Ko me zaprejo v kabino in dajo par kratkih navodil, posebno, da se lahko z jermenom privežem na sedež in kako se odpirajo vrata, je jel motor delovati in čez 100 do 200 m vožnje po tleh smo se že dvignili v značajne višave nad Benetkami. Ker sem se prvič podal z zrakoplovom na daljšo pot, zato sem imel mešane občutke, ki pa so se hitro razpršili, ko sem opazil sigurnost manevriranja po zraku. Napravili smo še krasen krog čez kanale, cerkve in trge Benetk, potem čez Lido, ozrl sem se na stolp sv. Marka in že smo bili visoko nad morjem, leteč naravnost proti jugu, čez lagune, Chioggia, izliv Pada itd., kot mi je kazala zemljepisna karta z vrisano smerjo, ki so mi jo izročili, ko sem vstopil v aeroplan. Bilo je lepo vreme, razgled krasen, vendar sem se nagonsko držal svojega sedeža, zapel si

jermen čez pas in tako ogledoval z višine kakih 1000 m bleščeče se Jadransko morje ter lagune in beneško ravnino. Pilota sta menjala par besed samtertja, sicer pa molčala. Kmalu krenemo z morja čez suho zemljo med Ravenna in Rimini;... v daljavi opazim znano mi najlepše ohranjeno starokrščansko baziliko St. Apollinare in Classe Fuori, tu doli v Ravenni počivata Dante Alighieri in Teoderih Veliki.

Pilot se ozre in se smehlja, kazajoč v Apenine pred nami; tudi jaz se nasmehnem v dokaz, da sem prestal značni krst in se udomačil na aeroplanu. Apenini so zaviti v neprodarno meglo. Čuti se, kako aeroplan skače kvišku, vedno višje in višje; plahote megle so že pod nami, skozi odprtine v megli še opazujem selišča, železnico Bologna-Rimini, iščem znani mi San Marino, pa ga ne opazim več; zakaj megla je vedno bolj gosta, zato plove

aeroplan vedno višje, da bi prišel nad oblake. Pilot se zopet ozre name, jaz se mu nasmehnem in si po svoje tolmačim njegovo zanimanje zame. Spomnim se, da sem čital nedavno, da je neki hidroplan na potu med Marseille in Alžirrom v Sev. Afriki zgubil potnika, ki je na nepojasnjen način in neopaženo med vožnjo čez morje izgubil ter gotovo našel smrt v morju. Jaz sem pilotu smehljal pokazal, da sem se privezal na sedež in da so vrata zaprta. V tej višini sem tudi občutil učinek takozvanih lukenj v zraku. Aeroplan parkrat pade za par deset ali več metrov, pa se zopet dvigne; name ti mali stresljaji niso napravili nobenega učinka. Leteli smo kakih 130 km na uro, vendar sedeč v aeroplanu nisem imel nobenega merila za hitrost vožnje in nikakega smisla za večjo ali manjšo brzino.

Že smo visoko nad oblaki vrhu Ape-

Divače. V prejšnjih časih smo na praznik cerkvenega patrona priredili navadno tudi ples, ki se mu je pridružilo še čezmerno popivanje. Sedaj smo to razvado, hvaležno Bogu, opustili; plesa že več let nismo imeli nobenega, kar pa nam je le v čast ter v našo dušno in telesno korist.

Kakor se sliši, namerova postaviti županstvo v naši vasi nov občinski vodnjak. Nov vodnjak nam je zelo potreben, ker stari, ki stoji pred cerkvijo, ne ustreza vsem mnogovrstnim vaškim potrebam.

IDRIJA.

Po naši okolici so začeli delati mostove in popravljati ceste, ki so bile razdrte ob veliki povodnji 27. septembra 1926. Delo so prevzeli italijanski podjetniki; le-ti so tudi večino delavstva dovedli iz daljnih krajev; domačinov, okoličanov in Idrijčanov, je le malo zaposlenih pri teh delih.

ŠTJAK.

Mislím, da ne bo škodovalo, ako tudi širša javnost izve, da smo Vrhovci še živi in da nismo več tako zabiti, za kakršne so nas nekoč smatrali. Naši otroci bodo pa — kakor sedaj kaže — še vse bolj zbrihtani. Pa to so nade bodočnosti.

Ali naj povem kaj o letini. V prihodnost sicer ne vidimo, a ob sedanjem neprestanem deževju ni pričakovati obilnih pridelkov. Polja, njive in vinogradi rabijo solnca. Tolažimo se s tem, da preokuje stoletna pratika s 26. majem stalno lepo vreme.

Te dni je bil razposlan poziv na plačilo davka na skupno zemljišče. Zahteva se 50 lir od vsakega, naj ima cel delež ali samo polovico. Ker so se ljudje proti tej neenakosti pritožili, je sklical podedštat, profesor Serafini, sejo zaupnikov. Poslal je po trem možem v vsako sosesko pismeno vabilo, naj se zberejo na 22. maja ob 18. uri v občinskem uradu v Štjaku. Možje so prišli, a g. podedštat ni bilo od nikoder. Bil je lep dan, kakršnih je to pomlad malo; vsak je hitel delati na polju, da nadomesti v dežju zamujeno delo. Radi tega je bilo možem žal za izgubljeni čas.

Gospoda podedštata prosimo nadalje, naj ukaže občinskim uslužbencem, da naj z občinstvom obučujejo v ljudno. Nekateri so namreč nekam preveč ošabni in oblastni, kakor da bi bili sami najvišja instanca.

SELO na Vipavskem.

Kupčija s črešnjami je precej živahna. Naša vinarska zadruga je hvalevredno organizirala prevoz črešenj v Gorico. Zadrugarji izročijo črešnje zadrugi, ki jih spravi v Gorico in tam prodajo. Cena se poračuna zadrugarjem na podlagi tržne cene v Gorici. Zadrugarji so zadovoljni, ker ni treba posameznikom hoditi v Gorico, ali oddajati blaga prekupčevalcem. S to organizacijo so kmetje profitirali poprečno 1 liro pri kg črešenj. Vinarska zadruga ima še 800 hl vina v kleti. Začela je sedaj z razprodajo. Cena je ugodna, ker se vrti okoli 2.30.

NABREŽINA.

Prihodnjo nedeljo, dne 3. junija 1928, bo v Nabrežini sv. birma. Prezvizišeni pride v Nabrežino že v soboto zvečer. Drugi dan, v nedeljo, bo Prezvizišeni imel prvo sv. mašo in pridigo. Tisti otroci, ki bodo prvič pri sv. obhajilu ta dan, bodo poleg duhovnega veselja in duhovne sreče prvega sv. obhajila imeli še to srečo, da bodo sv. obhajilo prejeli iz rok Prezvizišenega. Ob deseti uri bo druga sv. maša, in po maši sv. birma. Popoldne pa bo ura molitve ob treh.

DEKANI.

V soboto 26. maja je naša Posojilnica in hranilnica praznovala dvajsetletnico svojega delovanja. Pravila so bila vpisana v združni register trgovske in pomorske

inšpekcije v Trstu s sklepom z dne 26. maja 1908. Firm 856/8 Cons IV 115. V začetku je posojilnica delovala pomalem, a delovanje se je zmerom bolj množilo zlasti v zadnjih 10 letih. Koncem l. 1927. je bilo prometa 426 tisoč 925 lir 78 stol (skoro pol milijona). Ob ti priložnosti moramo izreči priznanje g. predsedniku Furlaniču in celemu odboru.

Vinske cene so bile do sedaj nekako 2.60—2.70, a bojimo se, da bodo šle nižje. Krčmarji so pri nas te dni znižali ceno v gostilnah od 4.40 na 4 lire za liter. Upamo pa, če nas Bog obvaruje slabega vremena in nesreč, da bo cena drugo leto še nižja, ker trta ima prav lep zarod in obeta dobro; le dežja je bilo

IZ DEVINA.

Vkljub tako slabemu vremenu in mrzji pomladi, ki je čebele ovirala v razvoju, je bivši župan g. Colja dosedaj imel že sedem lepih rojev. Par panjev mu je rojilo že vdrugič.

Vrtljanovo družino v Devinu je obiskala pretekli teden silna nesreča in velika žalost. Najmlajši sinček je ravno sbodil. Bilo je z njim v hiši mnogo lepega veselja. Mati je dela fantka popoldne v zibko, da bi zaspal. Ko je lepo zadremal, ga je pustila in šla po svojem delu, češ, ko se zbudi, bo že jokal in poklical. Pa le ni jokal in ni klical. Ko se je domačim zdelo že malo čudno, da bi otrok toliko časa spal, so šli ob sedmih zvečer ga buditi. Pa kako se se prestrašili, ko otroka ni bilo v zibki. Našli so ga med zibko in med posteljo obešenega tako, da mu je posteljna blazina zatiščala usta in nosek. In fantek je bil že mrzel. Najbrže je hotel sam vstati iz zibke in zlesti na posteljo, pa je pri tem zdrknul med zibko in med posteljo in se tam ob blazini ki je itak hudo bila udarjena pred klicati ne dihati in se tako zadušil. Družino ki je itak hudo bila udarjena pred par tedni s smrtjo stare matere, gospodinje, je ta nesreča še huje zadela.

DORNBERG.

V nedeljo so občinski čuvaji zelo strogo izvajali svoje pravice. Samo ta dan so ustavili 13 kolesarjev in jim naložili globo, ker niso imeli luči. Prav bi bilo, da bi ustavljali tudi razne avtomobile, ki z zločinsko naglico vozijo skozi vas.

SKOPO na Krasu.

Kljub temu, da smo v Skopem doma, nismo nič kaj bogati in vsa skopost nam ne pomore, da bi kaj prida privarčevali. Letošnja pomlad je bila mrzla in nam je oškodovala sadni in vinski pridelek.

Vodovod mi po nepotrebnem plačujemo, kajti skrbni gospodarji so že v prejšnjih časih napravili vodnjake; imamo pa tudi dva velika občinska vodnjaka, kjer vode nikdar ne zmanjka. Vrh tega pa vodovod niti ne deluje redno in v suši je suh kakor skala: če bi bili navezani nanj, bi bili lansko leto poginili od žeje.

Gostilne sa pri nas ob delavnih praznih, o praznikih pa ni skoraj nobenega notri (srečna vas! o. ur.). Krčmarji mrmrajo, ker morajo vkljub slabi kupčiji plačevati davke, kakor če bi imeli obilo prometa.

RICMANJE.

Danes lahko poročamo veselo novost, s katero so vsi zadovoljni. Napravilj smo na sredi vasi nov lep studenec. Napeljan je iz starega studenca, «s Šturka», ki je kakih 300 nad vasjo zunaj. Novi studenec leži za kakih 30 m navpične višine bolj nizko in je vsem vaščanom veliko bolj pri roki. Prostor ob studencu je lepo urejen in pipa tako napravljena, da se zapira. Tako se bo ob suši z vodo varčevalo. Zdaj je seveda vode čez potrebo ter ima napravljen svoj odtok; tudi za napajanje živine je primerno prirejeno. Vodovod bo zelo koristen tudi za slučaj ognja. Ob starem studencu so nadalje po tamošnjem močvirnem svetu

napravili razne prekope, da se bo več vode nabiralo v studenec.

Tudi naša spodnja vas «Log», ki nima dovolj izvorne vode, je dobila sedaj velik priboljšek v tem oziru. Na skupne stroške so bili napravljeni pri raznih poslopih žlebovi, ki bodo zbirali in dovajali deževnico v velik skupen vodnjak sredi vasi, kateri je bil v ta namen popravljen in prirejen.

Za te vodne naprave je občina dobila posebno državno podporo: kakor sem slišal 18.000 lir. Zahvaliti se moramo tudi javno g. podedštata Radovaniju, da nam je to dobroto pridobil. Ko bodo vsa dela dovršena, se bo nova naprava slovesno blagoslovila in odprla.

MARIJINO CELJE.

Že peto leto teče, odkar vsako soboto komaj čakam pošte, da mi prinese Mali list, ki mi je k srcu prirastel. Od vseh strani se v njem čita o tem in onem, le od nas pa se nobeden ne oglasi, kakor da bi slovenskega ne znali. Zato se bom pa jaz prvi oglašil.

Hiše so bile vsled vojne tudi pri nas poškodovane. Sedaj so skoro vse že popravljene, a žalibog se iz njih sliši več pritoževanja, kakor se ga je slišalo iz starih domov. Živina ima nizko ceno. Mlekarna je v slabem položaju, ker je zašla močno v dolgove. Letina kaže zelo slaba in mrzla; marsikatera jablana se še zdaj ne more ocvesti. — Tri gostilne imamo v vasi. Niso več tako obiskovane kakor pred par leti, vendar se še zdaj pa zdaj šečepri v njih namišljeno bogastvo. — Župna cerkev je bila že pred letom popravljena; sedaj se popravljata še dve podružni cerkvi sv. Kancijana in sv. Jakoba.

Rajši manj pa to dobro

pravi vsaka skrbna gospodinja in kupi dobro tečno hrano, ki družini tekne in jo redi. Taka hrana so *Pekatele*. Zanesljivo prave so v 1/2 kg. zavojih z napisom *Pekatele*.

Socialni vestnik.

Pomanjkanje učiteljev. V Italiji se splošno opaža, da vedno bolj primanjkuje moških učiteljev. Fantje nočejo več študirati za ta težki in malo spoštovani stan. Nekateri opozarjajo tudi na to, da je učitelji razmeroma preslabo plačevani. Ta vzrok je gotovo zelo tehten, vendar po našem mnenju ni to najbolj bistveno, ampak bo pomanjkanje učiteljev sad splošne kulturne krize.

Lepa zmaga krščanskih demokratov. Katoličani v Franciji pri volitvah doslej niso nastopali v enotni stranki; volili so na vse strani, zato pa niso bili kaj upoštevani. Zdaj se tudi v tem oziru obrača na bolje. Krščanski demokrati, stranka odločnih katoliških načel, je posegla pri zadnjih državnozborskih volitvah v boj in dobila 26 mandatov, torej ima še enkrat več poslancev kot doslej. Krščanski demokrati so v Franciji izredno delavni zlasti na socialnem polju.

Tajništvo in naša pošta.

Gec Viktor, Skopo. Če vaš voz s tovorom vred ne tehta več kot 5 kvintalov, kakor vi trdite, bi morali biti davka prosti. Treba je vložiti rekurz. Ne pride pa prav nič vpoštev, ali vozite po lastnih ali državnih, oziroma deželnih poteh.

A. P., Prešnica. Po zakonu ima prefekt pravico popraviti imena *italijan-*

skega ali latinskega izvora. Proti prefektovemu odloku lahko rekurirate na državni svet. Pred popravilo imena ni treba napraviti nikake prošnje.

Kralj Franc, Lig. Prosti davkov so le starši številnih otrok, ne pa otroci, sami; ta sreča zadene starše, ki imajo najmanj 10 živečih mladoletnih ali za delo nesposobnih otrok, ali pa starše ki so imeli najmanj 12 otrok, izmed katerih mora biti vsaj šest še mladoletnih ali delanezmožnih.

J. M., Vremški Britof. Vaše koze bi po zakonu ne smel zadeti davek. Radi tega je čisto pravilno, da napravite prošnjo, ki bo gotovo ugodno rešena.

Eno leto tržaške zgodovine.

Statistični urad je izdal številke o tržaškem življenju za l. 1927. Vsaka številka ima svojo zajemljivost. N. pr. tale: deževnih dni je bilo 121 — torej tretjina leta; burja, čez 50 km močna, je sitnarila 45 dni. Največji mrzaj je bil v februarju 1927 pri -4.7°, v decembru pa pri -6.8°. Največja vročina je bila v juliju pri +32°, v avgustu (5. VIII.) pri +33.1°.

Porok je bilo civilnih 1837 (l. 1926. pa 1692). Po veri je bilo 1800 parov katoliških, 5 evangeličanskih (protestantskih), 23 izraelskih (judovskih), 9 pa raznih ver ali never. — Rojenih je bilo v Trstu l. 1927. 3862 ljudi (l. 1926. pa 4253), od teh 769 nezakonskih. — Umrlo je 3564 ljudi, od teh samo za jetiko 674; ubitih je bilo 8, samomorilcev pa 94.

Konjederec je nalovil 931 psov; od teh je pokončal 762, 169 pa dal nazaj.

Tramvajski promet je bil večji nego l. leto poprej; peljalo se je čez 35 milijonov oseb, ki so dale čez 17 milijonov lir zaslužka; openski tramvaj, ki je zase, je zaslužil čez 1 milijon.

Ognjegasci so bili klicani 264 krat, od tega 51 krat po neumnem; požarov je bilo torej 213 s skupno škodo 2 milijonov in pol; najkrajši požar je bil 10 minut, najdaljši 27 ur.

Takse, davki in doklade so znesle čez 69 milijonov lir, 5 milijonov več kakor l. 1926.

Kača z dvema glavama.

V Prizrenu, v južni Srbiji se je nedavno pojavila kača z dvema glavama, kar je vzbudilo pri praznovernih ljudeh velik strah. — V Kobasu so to čudo kmetje ulovili, a takoj izpustili, ker so jo v svoji nevednosti smatrali za «božje čudo». Kača je običajne velikosti in lepo pisana.

Za birmske botre.

Darujte birmancem lep molitvenik. Dobite jih pri nas: izbira je velika: 40 različnih vezav od najpreprostejšega platna do finega pristnega usnja in umetne kosti. Za mladino priporočamo: *Kam Greš?* (200 strani) Cena: 3.70 L. 4.—, 5.50, 9.—; usnje 11.— L. *Angelček* (192 str) Cena: 11 vezav od L. 2.50 do 11.—.

Katoliška knjigarna v Gorici,
Via Carducci 2.

niinov, ki tam dosega 1500 m. Plovemo 2200 m visoko, kakih 100 km nepretrgoma nad oblaki. Sem ter tja zavozimo naravnost v oblake in se zopet malo dvignemo. Kolikor daleč seže oko, ne vidim drugega kot morje oblakov pod nami, ki se vale nimo nas, trgajo in zopet družijo, delajo navpične stene in globoke prepade; sem ter tja opazim pod sabo kak vršič gorovja, v daljavi proti vzhodu blešči v solncu Jadransko morje, če me vid ne moti, na zapadu pa le megla in megla. Moje oči iščejo Urbino, rojstni kraj slavnega Rafaela, pa zaman; megleno morje je neprodorno. Le solnce nad nami se mi zdi edina trdna točka, solnčni žarki se lepo razlivajo čez meglo, vendar čutim mrzaj. Zapel sem si suknič in roke vtaknil v rokave; imel sem s seboj ogrtač, pa zdelo se mi je prenerodno, da bi se oblačil. Vedel sem itak, da se bližamo solnčni in gorki Umbriji.

Pogledam na uro in karto. Eno uro in tričetrt plovemo že po zraku; toraj moramo biti blizu Perugia ali Assisi. Namah opazim, da so oblaki vedno redkejši, globoko pod nami že opazam vasi in potoke, v daljavi pred nami se nekaj blišči, aeroplan začne skokoma iti niže in niže, gorak veter potegne — prepluli smo Apenine in megleno morje. Opazim neko železnico, kmalu nato pa se megle razkade, aeroplan plove kakih 1500 m visoko, že vidim na desno Perugia, ma levò pa mogočne zgradbe v Assisi, ki se zdi kakor prilepljen na južne obronke Apeninov. V daljavi na desno blišči v solncu Trazimensko jezero, pred nami pa se kakor kača vije mogočni Tiber skozi glavno dolino Umbrije. Dve uri vožnje smo prestali, tretja ura pa nas pelje čez nizke vrhove solnčne Umbrije, čez sabinsko gorovje, vedno v bližini Tibera, ki nam je kažipot v večno mesto. Aeroplan gre niže

in niže, pilota sta vedno bolj glasna in si kričita v ušesa. Jaz jih ne čujem, četudi sem le dober meter oddaljen; previdoma sem si ušesa zamašil z vato, da me ropot motorja ne oglušči. Ogledujem si Umbrijo in sabinsko gorovje, nato preletimo provinco Latium (Lazio), kraje Orte, Terni itd., nekaj časa tekmujejo z nekim brzovlakom ob Tiberu, ki pa hitro opeša in ostane za nami. Po sabinskih vrhovih opazam nebroj razmetanih skal, navadno več ne enem kraju; gledam in gledam ter vidim, da so to nesljivim pilotom ali celo z več motorji pa nudi popolno sigurnost in najlepši užitek.

skalovje premika, — so nebrojne črede živine, posebno ovac, ki se pasejo po hribih. Že smo nad rimsko kampanjo, še dvakrat preletimo Tiber, v daljavi se zablišči mogočna kupola sv. Petra, pilota sta vedno bolj zbovorna, meni se širi

srce, ko se bližam večnemu mestu in srečno svojemu cilju; že preletimo predmestje Rima, opazim aerodrom Centocelle, napravimo par zračnih ovinkov, vedno niže — mislim, da zdaj pa zdaj zadenemo ob streho kake vile — in že smo na trdi zemlji ter se ustavimo točno ob tričetrt na štiri na določenem mestu zelo obsežnega aerodroma. Obkoli nas par častnikov, karabinjer vpraša: odkod in kam in za državljanstvo; karabinjer si zapiše, kje ložiram. Pripravljeni avto me v četrt ure privede v hotel.

Po prestanem zračnem krstu sem postal brezpogojen privrženec zračne vožnje. Vožnja s hidroplanom ob lepem vremenu se mi zdi igra za otroke. Vožnja z aeroplanom z dobrim motorjem in za-

Poslanec Besednjak na delu za kmečke koristi.

V Goriški Straži je objavil poslanec Besednjak sledeča pojasnila:

V Ajševici, na Ajdovskem polju, v Vipavi in Bovcu so oblastva zasedla precej obsežne kose ravnine, da jih spremene v letališča. Prizadeti posestniki so dobili že odloke, s katerimi se jim naznanja zasedba, kar je pa gotovo le uvod k popolni razlastitvi. Oblastvo so vodili v tej reči izključno vojaški ozivi, o katerih ne gre, da bi mi sodili, ker je to zadeva generalov. Nas zanimajo le gospodarske posledice in radi teh so se oglasili v Gorici posestniki in prosili mojega posredovanja. Posebno prizadet je Bovec, kjer je zasedena polovica plodne zemlje in so nekateri gospodarji izgubili vse posestvo razen hiše.

Mene so naprosili, naj poizvem za pojasnila na nastopna vprašanja:

1. Nekateri posestniki so na zasedenem zemljišču posejali različne sadje, n. pr. krompir, in žele vedeti, kaj bo s temi pridelki?

2. Drugi so bili ravno na tem, da obdelajo zemljo. Ali smejo ti še na njej delati in sejati?

3. Kaj bo s krmo? Na Bovškem imajo nekateri v hlevih živino, a ne več zemlje. Kje naj jemljejo seno?

4. Kdo bo plačal odškodnino, kakšna bo in kdaj se odšteje? Ako se ne uredi v kratkem to vprašanje, pridejo nekatere družine po nedolžnem v največjo bedo.

Obrnil sem se v zadevi na gospoda prefekta, ki mi je rekel, da gre za vojaško stvar in naj se oglašim zato pri vojaškem poveljstvu. Pripomnil je tudi, da pridejo letališča v upravo goriške dežele, in mi svetoval, naj stopim obenem v stik z deželniimi uradi. Toda ne divizijsko poveljstvo v Gorici in ne deželni odbor mi nista mogla dati pojasnil, ker je ukaz za zasedbo prišel naravnost iz Padove, kjer ima sedež poveljništvo za zrakoplovstvo. Odpeljati sem se moral v Padovo in to je vzrok, da poročam prizadetim posestnikom o posredovanju šele sedaj.

Kakor sem zvedel, je prišel ukaz o zasedbi naravnost iz Rima in se ne da na njem nič spreminjati. Vsak trenutek pride lahko tudi povelje, da je treba začeti z deli na letališčih, a kdaj se to zgodi, ne ve nihče. Iz tega sledi:

da ne sme nihče več obdelovati zemlje, kar bi tudi ne bilo pametno, ker je negotovo, ali bi mogel pobrati pridelek.

Za to, kar je že zasajenega, mora plačati odškodnino goriška dežela, kakor mora po zakonu deželna uprava nositi sploh vse stroške na letališčih.

Na srečo se uradni postopek radi odškodnine zvrši v deželi in ni treba, da gredo spisi v Rim. Tudi odškodnina za zasedbo in razlastitev se odmeri z odlokom prefekta in se nato izplača pri deželni blagajni. Pogajanja za ceno tečejo med posestniki in deželno upravo in ako pride do sporazuma, ga prefekt kar podpiše in postane takoj izvršljiv. Če bi se pa kmetje ne mogli domeniti z deželo, se predloži zadeva rednemu sodišču, ki določi višino odškodnine.

Upajmo, da bo deželni komisar ponudil prizadetim posestnikom primerne cene, da se ne bo treba zatekati na sodnijo.

Glede krme so mi rekli v Padovi, da je v oblasti deželne uprave dovoliti kmetom pašo in košnjo, kakor so jo imeli doslej, ravno tako smejo seve posestniki pobirati sadeže, toda vse to le do trenutka, ko pričnejo dela na letališču.

Čim jamejo delati, se položaj do temelja izpremeni. Po uradnih določbah bi smela pozneje kositi travo na letališču le ena sama oseba, ki bi plačevala za to deželi najemnino. Samo z izrecnim dovoljenjem iz Padove bi se mogel priključiti še kdo drugi tej osebi in ž njo uživati košnjo. Predložil sem škodo, ki nastane iz tega razlaščenim kmetovalcem, in dosegel, da dovolijo za košnjo in pašnjo snovanje združenj ali društev. Vsi dosejani lastniki bi ustanovili društvo in imenovali zastopnika, ki bi bil oblastvom odgovoren, ter si med seboj delili krmo.

Več se ni dalo doseči. Pričakujemo, da bodo oblastva vpoštevala težak položaj kmetov, reševala pravično in hitro vprašanje odškodnine ter jim šla tudi drugače čim bolj na roko.

Dr. E. Besednjak,
drž. poslanec.

Rdeča pesa ni nič kaj priljubljena med našim ljudstvom, a vendar je izborno sredstvo za prebavo in zelo koristna za človeški organizem. Izberi ne predebelo peso, operi jo v mrzli vodi a kože ne smeš raniti, sicer pri kuhanju najboljšo izgubiš. Deni peso v vrelo slano vodo ter kuhaj do dve uri, oziroma dokler ni mehka. Poskušaj s prsti, ne z vilicami. Potem hitro lupi in zreži na kosce ter zabeli z oljem, kisom in poprom.

O letini so poročila dokaj neugodna. Poročajo nam, da je ponekod ozimino setev uničil mráz in poljske miši, tako da so morali naspomlad preorati. Deževje pa je močno zadrževalo pomladanska dela; po hribih še do konca maja niso bili gotovi s posetvijo in s sajenjem krompirja.

Slamnik. Letošnja pomlad je prinesla pozabljenemu slamniku novo življenje. Propaganda za slamnik po celi Italiji je imela velik uspeh. Ženska moda je zdaj že splošno prevzela slamnat klobuk, pa tudi moški so ga jeli nositi. Cena te vrste blagu je dobro poskočila. Industrijalci slamničarji so se vladnemu načelniku zahvalili, ker je njihova obrt rešena težkih skrbi in propasti.

Tržaške ladjedelnice so sklenile z mornariškim ministrstvom pogodbo, da bodo gradile štiri podmornike za vojno mornarico. Poleg tega dela bodo baje dobili Tržčani v delo tudi eno novo križarico.

Tipografija FRATELLI MOSETTIG - Trieste.

MALI OGLASI

VELIKA ZALOGA papirja, papirnatih vrečic. Uvoz in izvoz na vse kraje Po ugodnih cenah. Tvrška Gastone Dolinar, Trst - Via Ugo Polonio 5.

POZOR!

Zaloga vsakovrstnih rakev, vencev, sveč in žalnih predmetov I. II. in III. razreda. 25% ceneje kot povsod drugod.
I. Saksida - Dornberg 3.

POTREBŠČINE

za
kovače, mehanike in mizarje

samo pri
PELLER KAHAN & Co.

d. z o. z.

TRST - Via S. Nicolò št. 12

Lastna skladišča v prosti lukl.

TOVARNA REMSCHEID - NEMČIJA

Dott. Gius. Comel

specialist za bolezni v

ušesih, nosu in grlu,

bivši operator na univ. klinikah prof.

Neumann-a in Hajek-a na Dunaju in

asistent prof. Brunetti v oddelku za

nosne in ušesne bolezni v mestni bol-

nišnici v Benetkah

Sprejema od 9-11 in od 3-4 pop.

v Gorici, Via Garibaldi 11 (prej via Teatro.)

ETERNIT

Zaloga - TRST

TRIESTE VIA TRENTO
ŠTEV. 16. (Pri evangeljski
cerkvi) - Shranite naslov!

ZDRAVNIK
Dr. FRAN GRUDEN
ordinira v TRSTU
Via S. Lazzaro 23 II n.
(zraven kavarnic Roma)
od 10 in pol predp. do 13
V NABREŽINI ord. samo popoldne
od 14 do 18 (na lastnem domu.)

Dr. SARDOČ
ZOBOZDRAVNIK
TRST
VIA S. LAZZARO 23, II.

Jakob Bevc
urarna in zlatarna
TRST, Campo S. Giacomo št. 5

Najlepša prilika za nakup
birmanskih daril!

Gospodinje!

Pri nakupu manufakturnega blaga zasluži prednost veliko skladišče v Trstu, via Genova (prej Campanile) št. 21 (blizu srbske cerkve)

Maria Accerboni

via Genova 21.

V zalogi ima nove bogate dobode perila za neveste po 2 L, domačega platna po 3.90 L, finega platna, 150 cm visokega, po 5.50 L, narodno nošo po 2 L, vsake vrste nogavic po najnižjih cenah.

Najboljša postrežba! Kar dobite drugod, dobite tudi v ti trgovini.

Trst, via Genova 21.

Najboljše čevlje ima v Trstu v zalogi

Matija Pahor

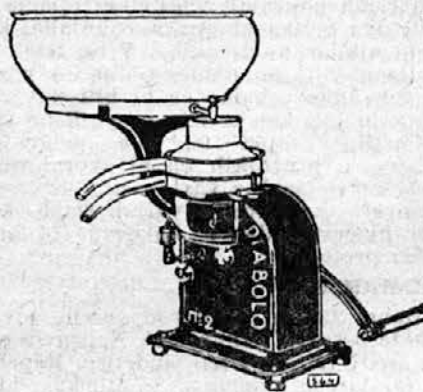
Trst - Via Arcata 19 - Trst

::: LASTNA IZDELOVALNICA :::

Čevlji delani
samo na roko.
Tvrška znana
po vseh pode-
želskih sejnih.

Za botre
in
birmance
bogata izbira
vsake vrste
čevljev okusno
izdelanih in
dober kup.

Tudi za najmanjšega kmetovalca se izplača v najkrajšem času nakup

posnemalnika
„DIABOLO“

je prvovrsten in svetovni izdelek, je priprost, močan in vztrajen. Plačilni pogoji so ugodni. Večletno jamstvo tovarne. Krajevni zastopniki se iščejo. Ceniki in katalogi so brezplačno na razpolago.

Knut Jonson - Bolzano.

Pojasnila prebivalcem goriške pokrajine daje zastopnik tvrške

VITTORIO JONSON - GORICA

Via Contavalle 4 II.

Čevljarnica FORCESSIN

odlikovana v Parizu in Genovi 1924.

z veliko premijo, diplomo in zlato svetinjo

Trst - via Caprin 5 pri Sv. Jakobu - Trst

Starši! Botri!

Birma bo.

Treba je preudariti, kje si boste omislili novo obutev zase in za otroke. Najbolj boste zadovoljni če poskusite

- pri -

::: FORCESSINU :::